

ชื่อวิทยานิพนธ์

ตลาดนัดหมุนเวียนชนบทในภาคเหนือ :

กรณีศึกษาในเขตเชียงใหม่-ลำพูน

ผู้เขียน

นางสาวกนกพร กระบวนศรี

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาภูมิศาสตร์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ :

อจ.ดร. เสน่ห์ ญาณสาร

ประธานกรรมการ

ผศ. ประหยัด ปานมี

กรรมการ

ผศ. พรรณงาม ชพานนท์

กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาด้านตลาดนัดหมุนเวียนชนบทในภาคเหนือมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อพิจารณาโครงสร้างของตลาดนัดโดยประยุกต์กับทฤษฎีแหล่งกลางของ Christaller 2) ศึกษาพัฒนาการของตลาดนัดและ 3) ศึกษารูปแบบพฤติกรรมของพ่อค้าในตลาดนัด วิธีการศึกษาใช้วิธีเชิงประวัติศาสตร์และการสำรวจภาคสนาม พื้นที่ศึกษาประกอบด้วยพื้นที่ 10 อำเภอโดยอยู่ในเขตเชียงใหม่ 7 อำเภอ และลำพูน 3 อำเภอ

ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการกระจายของตลาดนัด ประกอบด้วยเส้นทางคมนาคม ความสะดวกในการเข้าถึง และที่ตั้งซึ่งสัมพันธ์กับแหล่งตั้งถิ่นฐานของประชากร ผู้บริโภค ตลาดนัดแบ่งได้เป็น 3 ลำดับศักดิ์คือ ใหญ่ กลาง และเล็ก ตามจำนวนพ่อค้า ผู้บริโภคและหน้าที่กิจกรรมทางเศรษฐกิจ จากลำดับศักดิ์ทั้ง 3 นี้แบ่งได้เป็น 2 ประเภทตามชนิดของสินค้า คือ ตลาดที่จำหน่ายโค-กระบือ และสินค้าอื่น ๆ และตลาดนัดจำหน่ายเฉพาะสินค้าอื่น ๆ ระบบการหมุนเวียนเป็นระบบสัปดาห์ละครั้งและมีรูปแบบเป็นระบบเหลื่อม ตลาดนัดซึ่งก่อตั้งนานกว่า 20 ปีขึ้นไปมีลักษณะเป็นตลาดนัดโค-กระบือ มีระบบการหมุนเวียนมากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ ใช้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนและซื้อขายโค-กระบือ พ่อค้าแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ พ่อค้าชั่วคราวและพ่อค้าอาชีพ ปัจจัยสำคัญสำหรับการเดินทางค้าขายของพ่อค้าชั่วคราวคือ ระยะทาง ความสะดวกในการเข้าถึงและความโอ้ออมอารีของเจ้าของตลาดนัดและผู้บริโภคภายในพื้นที่ ส่วนปัจจัยของพ่อค้าอาชีพ คือ ขนาดของตลาดนัด ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ความสะดวกในการเข้าถึง และระบบการหมุนเวียน

แม้ว่าปัจจุบันตลาดนัดมีจำนวนเพิ่มขึ้นและมีประเภทของสินค้าคล้ายคลึงกับตลาดในเขตเมือง แต่แนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงเป็นตลาดถาวรดังเช่นตลาดในเขตเมืองมีน้อย เนื่องจากวันนัดพบมิได้

กนกพร กระบวนศรี. 2531. “ตลาดนัดหมุนเวียนชนบทในภาคเหนือ : กรณีศึกษาในเขตเชียงใหม่-ลำพูน = Rural

Periodic Markets in Northern Thailand : A Case Study in Chiang Mai – Lamphun Area.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เพิ่มขึ้นในแต่ละรอบ เพราะอำนาจการซื้อของผู้บริโภคมีน้อย ในปัจจุบันตลาดนัดมีความสำคัญต่อการให้บริการด้านการซื้อ-ขายสำหรับประชากรในเขตชนบท ดังนั้นรัฐบาลควร 1) ส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการค้าขายผลิตผลทางการเกษตรในแต่ละท้องถิ่น 2) ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมและการขนส่ง เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการเดินทางไปรับบริการของผู้บริโภค และ 3) ร่วมมือกับเจ้าของตลาดนัดในการรักษาความปลอดภัยสำหรับพ่อค้า และผู้บริโภค คาดว่าผลของการศึกษานี้จะเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจภายในพื้นที่และอาจสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการศึกษาในบริเวณอื่น ๆ ต่อไป